

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

IVP

IVP¹ je závazný pracovní materiál sloužící všem, kteří se podílejí na výchově a vzdělávání integrovaného žáka. Vzniká na základě spolupráce mezi učitelem, pracovníkem provádějícím reedukaci, vedením školy, žákem a jeho rodiči (zákonnými zástupci), pracovníkem pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra.

Význam IVP:

- A. umožňuje žákovi pracovat podle jeho schopností, individuálním tempem, bez ohledu na učební osnovy, bez stresujícího porovnávání se spolužáky. Není překážkou k dalšímu vzdělávání, ale pomůckou k lepšímu využití předpokladů. Má též hodnotu motivační. Pozitivně působí též pocit, že mu učitel chce pomoci, dává šanci být lepší. Cílem není hledat úlevy, ale najít optimální úroveň, na níž může integrovaný žák pracovat.
- B. Umožňuje učiteli pracovat s dítětem na úrovni, kterou ono dosahuje, bez obavy z neplnění požadavků učebních osnov. Je východiskem plánovité aktivity ve vztahu ke konkrétnímu integrovanému žákovi. Je vodítkem pro individuální vyučování a hodnocení. Nové údaje získávané v průběhu vyučování slouží jako zpětná vazba a vedou k úpravě plánu podle dosažených výsledků.
- C. Do přípravy se zapojují i rodiče, kteří se tak stávají spoluodpovědnými za výsledky práce svého dítěte. Jsou seznámeni se stávající situací a perspektivou dítěte. Využívají tak svého práva ve vztahu k dítěti, ale též na sebe přebírají odpovědnost.
- D. Aktivní účast žáka mění jeho roli. Není pasivním objektem působení učitele a rodičů, ale přebírá odpovědnost za výsledky reedukace.

IVP vychází z:

- **diagnostiky odborného pracoviště (PPP, SPC, SVP)**

Poznatky, které upřesňují diagnózu, informují o některých psychických kvalitách dítěte a poskytují další důležité informace, jež by měly být zapracovány do IVP

- **pedagogické diagnostiky**

učitel respektuje zjištění odborného pracoviště, ale především se opírá o vlastní diagnostiku, zkušenosti a intuici

- **z diskuze se žákem a rodiči**

¹ Zelinková, O. 2001. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací plán* Praha: Portál.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Sestavení IVP je **kolektivní práce**, týká se třídního učitele, výchovného poradce, metodika prevence a všech vyučujících jednotlivých předmětů. **Klíčové osoby** jsou proškoleni ve specifikách vzdělávání (nejčastěji výchovný poradce), je zodpovědný za celkový proces, shromažďuje informace, podklady k IVP, archivuje. Plán se vyhotovuje **nejpozději do měsíce od doporučení či zjištění potřeb**. Jednotliví učitelé stanovují vzdělávací cíle pro svůj konkrétní předmět sami, postup je konzultován a je přizpůsobený celku IVP.

IVP je vypracován tedy především pro ty předměty, kde se handicap výrazně projeví nebo zvýznamňuje potřeba.

IVP obsahuje:

- a) Základní údaje o žákovi/žákyni
- b) Odpovědné osoby, zúčastněné osoby (AP)
- c) V případě, že je žák/žákyně zařazován i do jiných tříd - učební plán kmenové třídy
- d) upravený učební plán žáka/žákyně (např. kmenová třída MT 5hodin, žák MT 2hod, kmenová třída ČJ 7, žák ČJ 12)
- e) organizace výuky – rozvrh hodin, specifické vzdělávací cíle (např. nácvik správné výslovnosti, rozvíjení slovní zásoby)
- f) cíl, jehož má být dosaženo, rozepsání konkrétních vzdělávacích cílů v jednotlivých předmětech (cíle krátkodobé a dlouhodobé)
- g) formy a metody výuky (např. práce ve dvojicích, skupině, didaktická hra)
- h) Konkrétní úkoly v jednotlivých oblastech – sluchová, zraková percepce, gramatika, cizí jazyk apod.
- i) materiální podpora výuky
- j) způsob hodnocení a klasifikace
- k) způsob ověřování vědomostí
- l) komunikace s rodiči – způsob komunikace, setkávání
- m) podíl žáka/žákyně, rodičů
- n) finanční zajištění (učebnice, metodické listy)
- o) datum, kdo se podílel na vypracování IVP, kontrola plnění IVP
- p) evaluace IVP, zjištění, hodnocení IVP, rozhodnutí do budoucna.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Ad c) Úprava rozvrhu

Rozvrh je např. upraven tak, aby měli žáci posílen ten předmět, ve kterém potřebují podporu. Mohou navštěvovat např. hodiny v jiných třídách nebo ročnících. V těchto hodinách je nutné zajistit individuální přístup. Škola může pomoci zajistit individuální doučování (studenti vysokých škol-tutoři, AP, školní kluby - vyučující), v ideálním případě by však žáci s IVP neměli být znevýhodňováni tím, že oproti ostatním musí vynakládat větší úsilí a své výuce věnovat více času.

Ad f) Stanovení specifických vzdělávacích cílů, například:

- vytváření a rozvíjení slovní zásoby
- zaměřit se na techniku čtení – čtení slabik bez slabikování, omezit dvojí čtení např. „spolučtením“
- zaměřit se na porozumění čtenému textu – žák vypráví samostatně s detaily, popřípadě stručně s dopomocí
- začlenění žáka, žákyně do kolektivu třídy
-

Ad g) Formy a metody výuky, například:

Poslech, práce s názorem, didaktické hry na upevnění a zopakování látky, skupinová výuka, výuka ve dvojicích, práce s textem (doplňování², řazení, seskupování, dopisování, domýšlení celku, zvýrazňování), vedení dialogu, atd.

Ad i) Materiální zabezpečení

Názorné metodické listy, encyklopedie a obrázkové knihy, nahrávky, softwarové výukové programy (např. pro žáky se specifickými poruchami učení), počítač, překladové slovníky, slovníky cizích slov.

Ad j) Hodnocení

Vždy je třeba respektovat individuální zvláštnosti žáků a jejich předpoklady k učení, rodinné zázemí, učební motivaci, zkušenosti, zájmy, vlastnosti atd. Každý žák má vlastní, osobní hodnotu. Hodnocení by mělo být co nejpestřejší (portfolio, slovní hodnocení, známka, sebehodnocení, ...), protože tím nejlépe odpovídá na potřeby života.

² Otevírání školy všem dětem. Možnosti a příklady práce se sociálně a kulturně znevýhodněnými žáky

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

V IVP je přesně stanoveno, jak a za co je žák hodnocen. IVP určuje vzdělávací cíle, cestu k jejich naplnění a uvádí kompetence, které by měl žák v daném předmětu za určité časové období zhruba zvládnout, a na základě toho je následně hodnocen. Hodnotí se výhradně individuální pokrok žáka, žákyně.

V rámci školního řádu, jehož součástí je i hodnotící řád, škola specifikuje zvolené hodnocení žáků s IVP. Při klasifikaci cizince se vychází z pedagogické diagnostiky, na jejímž základě je žák hodnocen. Zpočátku se používá **slovní hodnocení**, které lépe postihne individuální úspěchy a pokroky žáka. Ve srovnání s ostatními spolužáky, by při používání hodnocení známkou, vždy zůstávali za hranicí možného úspěchu, popřípadě by jejich „dobré“ známky působily při porovnání s ostatními problematicky. O způsobu hodnocení jsou spolužáci informováni.

V případě použití slovního hodnocení jsou **výsledky popsány tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka.**

Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Obsahuje také zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat.

Hodnocení slouží především žakovu učení, mělo by nejen jemu, ale i učitelům a rodičům ukázat, co již zvládl, co ho ještě čeká a co ještě musí zlepšit. Má pro žáka motivační charakter.

Hodnocení prostřednictvím **portfolia**.

Hodnocení průběhu vyučování a učení³

Kromě výsledků učení žáka je velmi významné hodnocení také jeho průběhu. Při tomto hodnocení je potřeba stanovit si kritéria, jimiž bude vyučující průběh vzdělávání poměřovat. Úroveň vzdělávacího procesu hodnotíme pomocí indikátorů kvality, např.

- shoda mezi učiteli při vykonávání profesních povinností
- výukový den je strukturován, výuka je intelektově náročná
- učitelé a žáci mezi sebou v co největší míře komunikují, obě skupiny vytváří příjemné klima
- výstupy žáka jsou často hodnoceny dle kritérií, na jejichž tvorbě se může žák podílet
- požadavky jsou náročné, ale transparentní, jasně sdělené, a žák může očekávat maximum podpory při jejich plnění

³ K.Kaprálek, Z. Běžecký, Jak napsat a používat individuální vzdělávací program, Portál 2004

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

- učitel žáka podporuje v tom, aby byl aktivní, ptal se
- žák sedí v blízkosti učitele
- ...

Ad k) Způsob ověřování znalostí

Při ověřování znalostí lze vycházet z učebních stylů žáků, z předchozích znalostí, na kterých můžeme stavět a připravit tak činnosti, které se o tyto znalosti a styly budou opírat. Navržené způsoby a typy aktivit se dají využít ve všech vyučovacích předmětech.

Navržené způsoby: rozhovor, pozorování, práce s textem, práce s obrázkem, slovníkem – porozumění, zapojení ve skupině,

Při ověřování využívám podobné formy a metody popsané v odrážce **ad g)**

Ad l) Komunikace s rodiči – způsob komunikace, setkávání

S rodiči je nastavena komunikace buď ústně nebo písemně prostřednictvím deníčků, emailů. Rodičům vyučující navrhuje pravidelné konzultace, telefonní nebo emailové zprávy. Především je však rodič seznámen s obsahem IVP, postupy práce, s cíly, hodnocením a určitě s jeho participací na IVP.

Ad n) finanční zajištění

Doporučení:

- Granty – školy mají možnost ucházet se o dotace např. z MŠMT
- Sponzoring na výukový, metodický materiál a další pomůcky